

**Пытанні да заліку па беларускай мове (прафесійная лексіка)
для студэнтаў дзённай і завочнай форм атрымання адукацыі**

1. Паняцце “мова”. Функцыі мовы ў грамадстве.
2. Паняцці “родная мова” і “нацыянальная мова”. Формы нацыянальнай мовы.
3. Вусная і пісьмовая формы мовы. Паняцце “літаратурная мова”. Прыметы літаратурнай мовы.
4. Беларуская мова на лінгвістычнай карце свету. Генеалагічная класіфікацыя моў.
5. Гістарычныя этапы развіцця беларускай мовы. Старажытнабеларуская мова.
6. Фарміраванне новай беларускай літаратурнай мовы ў 19 ст.
7. Беларуская мова ў 20 ст. «Беларуская граматыка для школ» Б.Тарашкевіча. Беларуская мова ў БССР. Рэформы правапісу 1933 і 2008 гг. Частковыя змены правапісу, прынятыя ў 1957 г. і выдадзеныя ў 1959 г.
8. Беларуская мова на сучасным этапе. Закон аб мовах у РБ. Асноўныя сферы функцыянавання беларускай мовы.
9. Білінгвізм. Аспекты беларуска-рускага білінгвізму.
10. Графічныя сістэмы беларускай мовы (кірыліца, лацінка).
11. Сістэма функцыянальных стыляў беларускай мовы.
12. Навуковы стыль і яго падстылі.
13. Асаблівасці фанетычнай сістэмы беларускай мовы.
14. Арфаэпічныя нормы беларускай мовы.
15. Арфаграфічныя нормы беларускай мовы. Марфалагічны і фанетычны прынцыпы арфаграфіі.
16. З гісторыі беларускай арфаграфіі. Рэформы правапісу 1933 і 2008 гг. Частковыя змены правапісу, прынятыя ў 1957 г. і выдадзеныя ў 1959 г.
17. Лексічная сістэма беларускай мовы. Класіфікацыя лексікі паводле паходжання (спрадвечна беларуская і запазычаная).
18. Актыўная і пасіўная лексіка беларускай мовы.
19. Асаблівасці лексікі беларускай мовы паводле сістэмнай арганізацыі і значэння (сінонімы, антонімы, амонімы, паронімы).
20. Класіфікацыя лексікі паводле сферы ўжывання (агульнаўжывальная лексіка і лексіка абмежаванага ўжытку).
21. Спецыяльная лексіка беларускай мовы. Тэрміны, прафесіяналізмы, наменклатура.
22. Тэрміна. Тэрміналогія і тэрмінасістэма. Прыметы і асаблівасці тэрмінаў.
23. Спосабы ўтварэння тэрмінаў, іх паходжанне.
24. З гісторыі беларускай тэрміналогіі. Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі.
25. Назоўнік. Несупадзенне назоўнікаў у родзе і ліку ў беларускай і рускай мовах.
26. Асаблівасці скланення прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў.
27. Канчаткі а(-я) / -у(-ю) назоўнікаў II скланення ў Р. скл. адз. ліку.
28. Прыметнік. Ступені параўнання якасных прыметнікаў.
29. Утварэнне прыналежаўных прыметнікаў.
30. Правапіс складаных прыметнікаў.
31. Лічэбнік. Скланенне лічэбнікаў.
32. Асаблівасці спалучэння лічэбнікаў з назоўнікамі.
33. Дзеяслоў. Граматычныя катэгорыі дзеяслова.
34. Асаблівасці спражэння дзеясловаў.
35. Дзеяслоўныя суфіксы -ава- (-ява-), -ірава- (-ырава-).
36. Асаблівасці ўтварэння і ўжывання дзееспрыметнікаў у беларускай мове.
37. Асаблівасці ўтварэння і ўжывання дзееспрыслоўяў у беларускай мове.
38. Спосабы перадачы дзееспрыметнікаў у складзе тэрміналагічных словазлучэнняў пры перакладзе на беларускую мову.
39. Правапіс прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да іх.
40. Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах.

Тэматыка рэфератаў
па дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)”

1. Беларуская мова – дзяржаўная мова Вялікага княства Літоўскага.
2. Ментальнасць і нацыянальны характар. Самасвядомасць беларусаў.
3. Мова ў жыцці народа, яе праблемы на Беларусі. Паняцце білінгвізму.
4. Гісторыя беларускай графікі: кірыліца, лацініца, арабскі алфавіт.
5. Стваральнікі славянскай азбукі Кірыла і Мяфодзій.
6. Леў Сапега – палітычны дзеяч і аўтар Статута Вялікага княства Літоўскага.
7. Лексікалогія. Слова – асноўная адзінка мовы. Значэнне слова, мнагазначнасць, прамое і пераноснае значэнне слова.
8. Фразеалагізм як адзінка мовы. Крыніцы беларускай фразеалогіі. Прыказкі, крылатыя выразы, перыфразы.
9. “Граматыкі” І.Ужэвіча, Л.Зізання, М.Сматрыцкага.
10. Ф.М.Янкоўскі – вядомы беларускі мовавед.
11. Ф.Скарына – беларускі асветнік і гуманіст.
12. Б.А.Тарашкевіч – аўтар першай “Беларускай граматыкі”.
13. Я.Ф.Карскі – даследчык, заснавальнік беларускай філалогіі.
14. Наш славуты зямляк З.А.Даленга-Хадакоўскі.
15. Фразеалагізмы – устойлівыя спалучэнні слоў. Фразеалагічныя слоўнікі беларускай мовы.
16. Сымон Будны – паслядоўнік Скарыны.
17. Жыццё і творчасць Васіля Цяпінскага.
18. Сімяон Полацкі: светапогляд, грамадска-палітычная і літаратурная дзейнасць.
19. Лексікаграфія. Слоўнікі беларускай мовы.
20. “Слоўнік беларускай мовы” І.І.Насовіча – здабытак нацыянальнай культуры беларускага народа.